โรคแท้งในสัตว์ที่ติดต่อถึงคน

โดย

นายประสบ บุรณมานัส

หัวหน้าแผนกสัตว์เล็ก กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ กรมปศุสัตว์

เมื่อกล่าวถึงคำว่า "โรคแท้งติดต่อ" คงจะเป็นเรื่องที่ทำความตกใจแก่ประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสร้างชาติ เพราะประชาชนชาวไทยส่วนมาก คงไม่เคยทราบกันมาก่อนเลยว่ามีโรคอย่างนี้ในโลกนี้กับเขาด้วย โรคแท้งติดต่อในสัตว์ (Brucellosis) ที่ติดต่อถึงคนนี้ ไม่ใช่เป็นโรคใหม่ เป็นโรคที่รู้จักกันมานานแล้วหลายสิบปี และในประเทศต่างๆ เช่น ประเทศอังกฤษ และอเมริกา รู้จักโรคนี้เป็นอย่างดี และได้พยายามป้องกันโรคนี้อย่างกวดขัน เพราะโรคนี้ไม่เพียงแต่ทำลายเศรษฐกิจของชาติ เกี่ยวกับการผสมพันธุ์สัตว์เท่านั้น แต่ยังเป็นภัยแก่มนุษย์ด้วย โรคนี้จะมีในประเทศไทยมาแต่เมื่อใดไม่มีใครทราบ แต่พึ่งจะมาตรวจพบและทราบกันเมื่อเร็วๆนี้เอง ว่ามีโรคนี้เกิดขึ้นในประเทศไทย ดังนั้นประชาชนชาวไทยจึงควรจะรู้จักโรคนี้ไว้บ้าง เพื่อจะได้มีความรู้สำหรับป้องกันตนเอง ครอบครัวและเพื่อนฝูง มิให้เกิดอันตรายอันจะเกิดจากโรคนี้ได้

โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) เป็นโรคซึ่งเกิดแก่คน, วัว, ควาย, แพะ, แกะ สุกร, ม้า และสุนัข สำหรับแกะม้าและสุนัขพบว่า เป็นโรคนี้น้อยมาก โรคนี้เกิดจากเชื้อโรคซึ่งมีชื่อ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. เชื้อโรคชื่อ บรูเซลล่า เมลิเท็นซิส (Brucella Mellitensis) เป็นเชื้อโรคซึ่งพบในแพะ, และแกะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแพะนม เชื้อโรคนี้เมื่อติดคนแล้ว ทำให้เกิดโรคซึ่งเรียกว่า มอลต้า หรือเมดิเตอร์เรเนียน พี่เวอร์ (Malta or Mediterranean Fever)

๒. เชื้อโรคชื่อ บรูเซลล่า ซูอิส (Brucella Suis) เป็นเชื้อโรคซึ่งพบในสุกร

๓. เชื้อโรคชื่อ บรูเซลล่า อบอร์ทุส (Brucella Abortus) เป็นเชื้อโรคซึ่งพบในโค กระบือ และมีชื่อเรียกโรคนี้ว่า โบวายน์ บรูเซลโลซิส (Bovine Brucellosis)

แบงซ์ดิซีส (Bang's Disease) หรือโรคแท้งติดต่อ (Contagious Abortion) เชื้อโรคเหล่านี้ในสัตว์ เมื่อติดคนแล้วจะทำให้เกิดโรคซึ่งเรียกว่า อันดูแล้นท์ ฟีเวอร์ (Undulant Fever)

โรคแท้งติดต่อที่เป็นกับมนุษย์นี้ ไม่ใช่เป็นโรคติดต่อระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แต่เป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์กับมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม คนส่วนมากเมื่อเป็นโรคนี้ตอนแรก ๆ มักจะไม่ค่อยทราบ แม้แต่ประชาชนของชาติที่เจริญแล้ว เช่น ชาวอเมริกันเอง ยังที่เมื่อเป็นโรคแล้วก็ยังไม่ทราบ ดังนั้นจึงเป็นโรคที่ชาวไทยควรจะรู้ว่าอาการของคนที่เป็นโรคนี้มีอย่างไร จะได้แก้ไขเสียก่อนทันท่วงที

อาการของคนที่เป็นโรคนี้ มีดังต่อไปนี้ คือ

๑. มีอาการไข้เป็นแล้วหาย แล้วกลับเป็นอีกกลับไปกลับมา โดยทั้งระยะเวลาไม่นาน และมีไข้แตกต่างกันหลายองศา ในการเป็นไข้แต่ละครั้ง

๒. หลังจากมีไข้แล้ว ทันทีจะมีอาการหนาวจัด

๓. คนไข้จะมีเหงื่อไหลท่วมตัว ซึ่งทำให้คนไข้อ่อนเพลียมาก

๔. คนไข้จะมีอาการเหนื่อยง่าย ยากที่จะทำอะไรนิดหน่อยจะเหนื่อยแทบขาดใจ

๕. มีอาการปวดศีรษะ เป็นแล้วเป็นอีก

๖. ปวดตามข้อ ซึ่งเมื่อนานยิ่งนานวันเข้าจะทำให้การปวดตามข้อยิ่งรุนแรงมากขึ้น

๗. มีเลือดกำเดาออกบ่อย ๆ

เมื่อประชาชนชาวไทยคนใด มีอาการหลายอย่างข้างบนดังกล่าวแล้ว ก็ควรปรึกษานายแพทย์ให้ช่วยตรวจและรักษาเสียโดยเร็ว

การติดต่อโรคจากสัตว์ถึงคน โรคนี้สามารถติดต่อ จาก สัตว์ถึงคนได้โดย ทางปาก ผิวหนัง ตา และสัมผัส เช่น ชาวนาอาจจะได้รับเชื้อ เนื่องจากในการช่วยคลอด ทำการรีดนม สัตวแพทย์ได้รับเชื้อเนื่องจากทำการตรวจอวัยวะภายในสัตว์ และประชาชนที่ดื่มนมโดยมิได้ทำการฆ่าเชื้อโรคโดยการนึ่ง (Pasteurized) เสียก่อนหรือประชาชนที่มือไม่สะอาด มีเชื้อโรคนี้เอามาขยี้ตา ก็ทำให้ติดโรคนี้ได้

ตัวเลขที่จะกล่าวต่อไปนี้ จะแสดงให้เห็นว่า แม้ในประเทศที่เจริญแล้ว เช่นชาวรัฐไอโอวา ซึ่งเป็นรัฐหนึ่งในอเมริกา และรู้จักโรคนี้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งได้ทำการป้องกันแล้วก็ตาม ก็ยังมีคนเป็นโรคนี้กันมาก จำนวนประชาชนที่เป็นโรคนี้ ในรัฐไอโอวาภายใน ๖ ปี มีคนไข้เป็นโรคนี้ดังนี้คือ

อายุคนไข้	คนไข้ผู้ชายที่ทำงานเกี่ยวกับสัตว์	คนไข้ผู้ชายที่ทำงานไม่เกี่ยวกับสัตว์	คนไข้ผู้หญิงที่ทำงานเกี่ยวกับสัตว์	คนไข้ผู้หญิงที่ทำงานไม่เกี่ยวกับสัตว์เลย
๑ – ๔	๑	๕	๓	๔
๕ – ๙	๒๒	๑๕	๑๒	๑๔
๑๐ – ๑๔	๓๓	๗	๗	๘
๑๕ – ๑๙	๙๖	๑๙	๖	๑๙
๒๐ – ๒๙	๓๙๖	๖๑	๔๔	๕๕
๔๐ – ๔๙	๓๒๒	๕๕	๔๒	๔๔
๕๐ – ๖๐	๑๖๐	๔๐	๒๘	๓๓
๖๐ ขึ้นไป	๖๓	๓๑	๑๒	๓๗
ไม่ทราบอายุ	๑๒๙	๑๘	๘	๒๑
รวม	๑,๗๑๐	๓๓๑	๒๓๐	๓๐๗

มีคนไข้ ผู้ชายที่ทำงานเกี่ยวกับสัตว์เป็นโรคนี้ ๑,๗๑๐ คน คนไข้ผู้ชายที่ทำงานไม่เกี่ยวกับสัตว์เลย เป็นโรคนี้ ๓๓๑ คน คนไข้ผู้หญิงที่ทำงานเกี่ยวกับสัตว์เป็นโรคนี้ ๒๓๐ คน คนไข้หญิงที่ทำงานไม่เกี่ยวกับสัตว์เลย เป็นโรคนี้ ๓๐๗ คน รวมคนไข้ที่เป็นโรคนี้ทั้งหมดใน ๖ ปี มีจำนวน ๒,๕๗๘ คน

โรคนี้นอกจากติดต่อถึงมนุษย์แล้ว ยังทำให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของชาติด้วย ในประเทศไทย โรคนี้จะระบาดไปมากน้อยเท่าใด ยังไม่มีใครทราบ แต่ในประเทศอเมริกาเขามีสถิติว่าโค ๕ ถึง ๑๐% หรือประมาณโค ๑ ½ ล้านตัวเป็นโรคนี้ ส่วนสุกรมีสถิติว่า มีสุกรเป็นโรคนี้ ๑ – ๓ % ของจำนวนสุกรทั้งหมดที่มีในประเทศ

อเมริกา และประเทศอเมริกาได้รับความเสียหาย ทางเศรษฐกิจเนื่องจากโรคนี้ถึง ๑๓๕ ล้านเหรียญ หรือ ๒,๗๐๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นการเสียหายเนื่องจากโค ๒,๐๐๐ ล้านบาทและจากสุกร ๗๐๐ ล้านบาท การเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศอเมริกาเนื่องจากโคเป็นโรคนี้ เมื่อแยกรายละเอียดแล้ว จะมีรายการดังต่อไปนี้ คือความเสียหายเนื่องจาก

๑. จำนวนนมที่ผลิตน้อยลง เพราะโคเป็นโรคแท้ง ๑,๐๐๐ ล้านบาท

๒. โคแท้งลูก ๑๕ % ทำความเสียหาย ๑๐๐ ล้านบาท

๓. ค่าเสียหายเนื่องจากแม่โคเป็นโรคแท้ง ๖๔๐ ล้านบาท

๔. ค่าเสียหายสำหรับโคเนื้อ ๒๖๐ ล้านบาท

ค่าเสียหายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากโคเป็นโรคแท้งนี้ ในประเทศอเมริกาจึงเป็นเงินถึง ๒,๐๐๐ ล้านบาท จากตัวเลขนี้จะเห็นได้ว่า โรคนี้ทำความเสียหายมากมาย ทั้งมนุษย์และเศรษฐกิจของชาติ จึงเป็นโรคที่น่ากลัวอันหนึ่ง โรคนี้มีความเป็นมาอย่างไร เป็นแก่สัตว์ต่างๆ มีอาการอย่างไร จะรู้ได้อย่างไรว่าสัตว์เป็นโรคนี้ และจะควบคุมและป้องกันโรคนี้ได้อย่างไร ข้าพเจ้าจะเล่าให้ท่านฟังดังต่อไปนี้คือ.

อาการของโคซึ่งเป็นโรคนี้ อาจจะมีอาการดังต่อไปนี้ คือ

๑. แท้งลูก

๒. ลูกโคคลอดตามเวลาที่ควรจะคลอดแต่ลูกโคอ่อนแอมาก ในขณะคลอด

๓. เกิดการคลอดยาก

๔. โคเป็นหมันหรือผสมไม่ค่อยติด

๕. จำนวนน้ำนมลดลง

โรคแท้งนี้ไม่ใช่ทำให้โคเป็นโรคแท้งไปทั้งหมด โคบางตัวอาจจะไม่แท้ง แต่เป็นตัวแพร่เชื้อโรค (Spreader) มีเชื้อโรคอยู่ในตัวตลอดชีวิต บางตัวมีอยู่ชั่วระยะหนึ่ง สัตว์ที่ท้องจะติดและเป็นโรคนี้ง่ายมากกว่าสัตว์ที่ไม่ท้อง ลูกโคที่อายุ ๑๐–๑๒ เดือน มักติดโรคนี้ได้ยาก

การติดต่อของโรคนี้

โรคนี้ติดต่อเนื่องจากการใกล้ชิดสัมผัสโดยตรงของสัตว์ที่เป็นโรคนี้ หรือสัตว์ที่เป็นพาหะ (Carrier) กับสัตว์อื่นๆ เช่น

๑. นำโคที่เป็นโรคเข้ามาในฝูง

๒. ติดต่อกันโคที่เป็นโรคระหว่างรัว โดยเอาจมูกชนกัน

๓. สุนัขหรือสัตว์อื่นคาบเอาลูกโคแท้งจากสถานที่ทำการเลี้ยงสัตว์แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง

๔. รถที่นำสัตว์ไปประกวด หรือบรรทุกสัตว์ตามคอกสัตว์ เคยบรรทุกสัตว์ที่เป็นโรคนี้ และเมื่อมาบรรทุกสัตว์ที่ไม่เป็นโรค โรคก็ติดสัตว์นั้นได้

๕. ติดต่อโดยติดตามรองเท้าของคนที่ไปเยี่ยมคอกสัตว์ที่มีสัตว์เป็นโรคนี้

๖. ลูกสัตว์เกิดใหม่มักได้รับเชื้อทางปาก

๗. มักจะมีเชื้อโรคมากติดอยู่ที่เยื่อหุ้มลูกสัตว์ และน้ำเมือกจากช่องคลอดของสัตว์ที่เป็นโรค จึงเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคที่สำคัญ

๘. โรคแท้งติดต่อไม่ใช่กามโรคที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะโคตัวผู้ไม่ค่อยเป็นผู้แพร่เชื้อโรคมากเท่าใด โดยที่ว่าโคตัวเมียมักไม่ยอมให้ทำการผสมพันธุ์ในขณะที่โคตัวเมียกำลังมีเชื้อโรคที่จะแพร่อย่างมาก

ทำอย่างไรจึงจะรู้ว่าแม่โคเป็นโรคแท้ง

มีเชื้อโรคหลายชนิดและมีสาเหตุหลายประการ ซึ่งทำให้แม่โคแท้ง และมีอาการเหมือนโคเป็นโรคแท้ง ดังนั้นเมื่อผู้เลี้ยงสัตว์เห็นโคมีอาการดังกล่าวแล้ว อย่าไปตกทักเอาว่า พอมีอาการดังนี้แล้วอย่างเดียวจะต้องเป็นโรคแท้งติดต่อ ก่อนที่จะตัดสินว่าโคนี้เป็นโรคแท้งติดต่อหรือไม่ ควรปรึกษาสัตวแพทย์ ซึ่งสัตวแพทย์จะทำการตรวจโรคนี้ด้วยวิธีตรวจเลือด (Blood Agglutination test) การตรวจวิธีนี้เป็นการตรวจเฉพาะตัว นับว่าได้ผลแน่นอนใช้ได้ และมีการตรวจวิธีหนึ่งเป็นการตรวจโคทั้งฝูงโดยใช้วิธีตรวจนม (Whole Milk ring test)

การควบคุมโรคและกำจัดโรคนี้

การควบคุมโรค สามารถทำได้ แต่ต้องอาศัยการการร่วมมือกันทุก ๆ ทาง จึงจะควบคุมโรคนี้อยู่ โรคนี้ยังไม่มีทางรักษา แต่มีวัคซีนสำหรับป้องกัน การป้องกันโรคด้วยวัคซีน จะทำได้โดยทำการฉีดวัคซีนชนิดเป็น (Standardized live Vaccine) กับโคเมื่ออายุ ๖ – ๘ เดือน โคจะมีความคุ้มโรคภายหลังจากฉีด ๒ อาทิตย์ และการคุ้มโรคนี้จะคุ้มได้นาน ๓ – ๘ เดือน ไม่แนะนำให้ทำการฉีดวัคซีนแก่โคที่โต

เต็มที่แล้ว ในประเทศอเมริกาเขามีวิธีควบคุมโรคโดยมีแผนการปฏิบัติต่าง ๆ ดังนี้ คือ

แผนการ ก. ทำการตรวจโรคโค และทำลายโคที่พบว่าเป็นโรคโดยส่งเข้าโรงฆ่า วิธีนี้เหมาะกับสถานที่เลี้ยงสัตว์ที่มีโคเป็นโรคน้อย และเริ่มเป็นและควรทำการตรวจซ้ำภายหลัง ๓๐ วัน

แผนการ ข. ทำการตรวจโคทั้งฝูง ฉีดวัคซีนกับลูกโค และเลี้ยงโคที่เป็นโรคไว้จนอายุส่งตลาดก็ส่งขาย ฆ่าใช้เนื้อเป็นอาหาร วิธีนี้ทำให้เจ้าของสัตว์ไม่ต้องเสียหายมาก

แผนการ ค. ทำการฉีดวัคซีนแก่ลูกโคทุกตัว โดยไม่ทำการตรวจ วิธีนี้เหมาะสำหรับสถานที่เลี้ยงสัตว์ที่เลี้ยงเป็นพัน ๆ ตัว ทำการตรวจทุกตัวเสียเวลามาก ไม่คุ้ม

แผนการ ง. ฉีดวัคซีนแก่โคที่โตเต็มที่แล้ว ซึ่งก่อนที่จะทำการฉีดวิธีนี้เขาจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ควบคุมโรคนี้ของรัฐบาลกลางเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะยอมให้ทำวิธีนี้ก็ต่อเมื่อเกิดอันตรายมาก ๆ เกี่ยวกับการแพร่โรคเท่านั้น

จากแผนการที่กล่าวแล้ว ผู้ที่ทำการเลี้ยงสัตว์จะใช้แผนการใดแผนการหนึ่งก็ได้ที่เหมาะสม

ได้กล่าวมาแล้วว่า ประเทศอเมริกาได้รับความเสียหายเนื่องจากสุกรในประเทศอเมริกาเป็นโรคนี้ถึงปีละ ๗๐๐ ล้านบาท การเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรคนี้ทำให้สุกรแท้ง, ลูกสุกรเกิดแล้วอ่อนแอ, สุกรเป็นหมันและผสมไม่ติด นอกจากนี้ยังทำให้พ่อสุกรเป็นหมันเนื่องจากเชื้อโรคเข้าไปอยู่ในเครื่องสืบพันธุ์

อาการของสุกรที่เป็นโรคนี้ คือจะเห็นสุกรที่คลอดออกมาตายหรืออ่อนแอและที่ลูกสุกรอาจจะแท้งภายหลังที่ผสมแล้วเพียง ๑๕ วัน จนกระทั่งก่อนจะถึงเวลาคลอดตามปกติ ลูกสุกรที่เป็นโรคนี้แม้จะพยายามเลี้ยงจนลอดชีวิตอยู่โดยมากก็อ่อนแอและตายในภายหลังไม่นาน และบางทีจะคลอดลูกจำนวนน้อย เพราะเชื้อโรคนี้ทำลายไข่ซึ่งเป็นเชื้อของตัวเมียด้วย อาการที่จะเห็นได้ง่าย เมื่อสุกรแท้งลูกแล้วหรือผสมไม่ติดก็คือจะมีระดูใหม่ สุกรบางตัวจะมีอาการบวมที่หลังและที่ตามข้อขาต่าง ๆ ซึ่งทำให้สุกรเป็นอัมพาตหรือเดินกะเผลกทางส่วนท้าย

สำหรับสุกรตัวผู้จะเห็นอาการที่ชัดอย่างหนึ่งคือ สุกรตัวผู้จะมีลูกอัณฑะบวมข้างหนึ่งหรือบางทีทั้ง ๒ ข้างเลยทีเดียว

การติดต่อของโรคนี้ ในสุกรไม่เหมือนกับโคเสียทีเดียว เพราะว่าในโค โคตัวผู้ไม่ถือว่าเป็นผู้แพร่โรคที่สำคัญ แต่ในสุกรนั้น สุกรตัวผู้ถือว่าเป็นผู้แพร่โรคที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งทีเดียว การติดต่อของโรคนอกจากตัวผู้เป็นผู้แพร่โรคแล้วก็อาจติดต่อได้โดยสาเหตุอื่นๆ เช่น

๑. นำสุกรไม่ว่าตัวผู้หรือตัวเมียที่เป็นโรคเข้าไปในสถานที่เลี้ยงสัตว์

๒. สุกรกินอาหารซึ่งมีเชื้อโรคอยู่ด้วย เพราะเชื้อโรคอาจจะกระจายอยู่ทั่วไป เนื่องจากถูกสัตว์ที่แห้งตกหล่น เยื่อต่างๆ ภายในเครื่องสืบพันธุ์ และน้ำเมือก ต่างๆ ภายในช่องคลอดที่ไหลเลอะตกหล่นตามดิน เมื่อสุกรกินเข้าไปก็เข้าอยู่ในเครื่องย่อยอาหารและระบาดต่อไป

๓. เชื้อโรคที่อยู่ในฝุ่นต่างๆ อาจแพร่เชื้อโรคได้ โดยเข้าทางนัยน์ตาของสุกร

๔. สุนัข, นก และสัตว์อื่นๆ อาจคาบเอาสัตว์ที่แห้งหรือเยื่อต่างๆ ภายในเครื่องสืบพันธุ์ จากสถานที่ที่มีโรคไปยังสถานที่อื่นๆ

๕. โรคนี้อาจจะแพร่ได้โดยกระแสน้ำพาจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ที่มีโรคไปสถานที่อื่นๆ ที่ไม่มีโรค

๖. รถยนต์หรือเกวียน บรรทุกสัตว์อาจจะนำเชื้อโรคแพร่ได้ เพราะไปบรรทุกสัตว์ที่เป็นแล้วมาบรรทุกสัตว์อื่นๆ โดยไม่ได้ทำการฆ่าเชื้อโรค

การป้องกันโรค ไม่มียารักษาโรคนี้โดยตรง แต่พอจะมีการป้องกันโรคได้อย่างดีโดย

๑. สุกรที่จะซื้อมาเลี้ยง ควรซื้อจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ปราศจากโรคนี้

๒. ฝูงสัตว์ที่เคยเป็นโรคนี้ ควรตรวจทุกๆ ๓๐ วันก่อนที่จะนำไปเลี้ยงต่อไป

๓. มียาฆ่าเชื้อไว้หน้าคอกสุกรและให้ผู้ที่จะเข้าหรือออกจากคอกสุกร แช่เท้าเพื่อทำการฆ่าเชื้อโรคเสียก่อน

การควบคุมโรคและกำจัดโรค มีแผนการปฏิบัติอยู่หลายแผนด้วยกัน จะใช้วิธีไหนก็แล้วแต่ความเหมาะสม คือ

แผนการ ก.

๑. ชายสุกรที่เป็นโรคนี้ทั้งหมดเข้าโรงฆ่า

๒. ทำความสะอาดและใช้ยาฆ่าเชื้อโรคตามคอกและเครื่องมือเครื่องใช้และสัยเปลี่ยนหมุนเวียนสุกร เพื่อความสะอาดและทำลายเชื้อโรคด้วย

๓. ซื้อสุกรที่ปราศจากโรคนี้มาเลี้ยง และพยายามดูแลรักษาคอก ให้สะอาดอยู่เสมอ

๔. ทำการตรวจซ้ำอีกหลังคราวก่อน ประมาณ ๓๐–๙๐ วัน ถ้าแสดงว่าไม่เป็นโรคก็นับว่าใช้ได้

แผนการ ข.

๑. แยกลูกสุกรมีอายุ ๕–๖ วันหรือต่ำกว่านั้นแล้วเอาไปเลี้ยงให้ไกลจากแหล่งที่มีโรคมากที่สุดที่จะมากได้

๒. พยายามขายสุกรในฝูงที่มีโรคโดยส่งโรงฆ่าให้มากที่สุดที่จะมากได้ ถ้าจะเลี้ยงแม่สุกรไว้อีกสักครอก ก็ควรแยกแม่สุกรจากฝูงให้เด็ดขาด สุกรสาวรุ่น ๆ เป็นโรคนี้ง่ายกว่าสุกรสาวที่โตเต็มที่แล้ว

๓. ทำการตรวจสุกรสาวก่อนที่จะทำการผสม สัก ๓๐ วัน แล้วทำการผสมสุกรสาวเฉพาะที่ปราศจากโรคนี้กับพ่อสุกรที่ตรวจแล้วและปราศจากโรคนี้เท่านั้น

๔. ทำการตรวจแม่สุกรซ้ำหลังจากที่คลอดลูกแล้ว และก่อนที่จะแยกสุกรเหล่านี้ไปเลี้ยงต่อไป โดยเฉพาะถ้ามีสุกรที่เป็นโรคนี้ให้แยกให้ไกลที่สุดจะไกลได้ ให้คัดเลือกเฉพาะสุกรสาวซึ่งปราศจากโรคเท่านั้น สำหรับใช้ในการผสมพันธุ์ต่อไป

๕. ถ้าในฝูงยังไม่ปราศจากโรค โดยเด็ดขาด ก็ต้องทำซ้ำอีกในปีต่อไป ถ้าได้ทำการตรวจซ้ำ ๒ ครั้งห่างกัน ๓๐–๙๐ วัน แล้วแสดงว่าไม่เป็นโรค นับว่าสถานที่เลี้ยงสัตว์นั้นถือว่าปราศจากโรคนี้แล้ว

แผนการ ค.

แผนการนี้เป็นแผนการที่ไม่ใช้กันทั่วๆ ไป เป็นวิธีการที่ใช้ในฝูงสัตว์ที่มีจำนวนน้อย และมีสัตว์เป็นโรคนี้ไม่มาก โดย

๑. แยกสัตว์ที่แสดงว่าเป็นโรคออกจากสถานที่เลี้ยง

๒. ทำการตรวจซ้ำทุก ๆ ๓๐–๖๐ วัน แยกสัตว์ที่เป็นโรคออกจนกระทั่งตรวจเลยแสดงว่าไม่มีโรคแล้ว

๓. ทำการตรวจซ้ำอีก ๒ ครั้ง ระหว่าง ๓๐–๙๐ วันเพื่อรับรองว่าสัตว์ฝูงนี้ไม่มีโรค

๔. เมื่อทำตามนี้สัตว์ก็ยังไม่ปราศจากโรค ก็ให้ใช้แผนการ ก. หรือ ข.

จากเรื่องโรคแท้งติดต่อในสัตว์ที่ติดต่อถึงคนนี้ จะเห็นได้ว่าโรคนี้ไม่เพียงแต่ติดต่อกันระหว่างสัตว์เท่านี้ยังติดต่อถึงมนุษย์ด้วย โรคนี้จึงทำลายทั้งเศรษฐกิจ และประชาชนด้วย ข้าพเจ้าจึงหวังว่าเรื่องที่ข้าพเจ้าเล่านี้ฟังนี้คงเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านไม่มากก็น้อย และอย่างไรก็ตามหวังว่าเรื่องนี้ คงจะช่วยให้ประชาชนไทยฉลาดรู้จักป้องกันโรคนี้และไม่เป็นโรคนี้ด้วย.